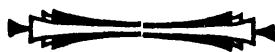

ויעד יי טעם אחר מה שנהגו שתקנו
לומר ולשורר פיוט הלז של אקדמות
בחג שבועות. ע"ד דאיתא בגמרא (מגילה
ז"א) דבעצרת מפטירין במרכבה דלחוקאל
ופירש"י (שם ד"ה במרכבה) והובא ג"כ
באריה (סי' תצ"ד) הטעם משום דבסיני
נגלה הקב"ה ברבוא רבבות אלפי שנאן
ע"ש. וגם מבואר בל"קוט חדש (ערך ג'
גלות אות ט"ז) בשם הוה"ח דביום א'
של עצרת נגלה הקב"ה ללחוקאל והראהו
המרכבה וכי ע"ש. והפיוט הזה ג"כ הוא
מענין מרכבה דמשתעי ביה במעלת מלאכת
המרכבה וקדושת שרפי מעלה ותוה"ק
כמבואר בפנים (מחרוזת חדתי' נבוט עד
חרוז ערב) וגם הפסוק של ותשאני רוח
ואשמע שהוא בסימא דהפטורה נמצא בשיר
זה בלשון ארמי כתרנומא דקרא כמבואר
בפנים (חרוז מברכין) ולכן שפיר שייך
אהדדי פיוט זה לעצרת. וד"ק.

מעשה מבעל האקדמות

מעשה במדינה אחת שהיתה אחורי מדבר «אזיא» הסמוכה לנהר סמבטיון. שמעבר
הנהר הלז שרויים בני משה. (עי' בספר מקוה ישראל) והיהודים שבמדינה זאת
היו חוננים בשלילה ובהשקט איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו והיו נצורים ונטורים מכל
רע ופגע במלכות הנה. כי המלך הי' איש חסד ומוג טוב להגן על המדינה בכל דבר
טוב ומועיל. אמנם במדינה הלז הי' הכישוף דבר נחמד והכל נמשכים אחריו כמו במצרים
מלפנים. וכל מי שהי' לו יד יותר בזה משתבח במעלתו. והי' שמה כומר אחד מכסף
גדול ובכישופין עשה פרי והצליח לעשות פרי ולהשתבח לפני כל במעשה תועותיו
וכישופיו.

וידע היום והתחיל הכומר להראות מעשה כישוף גדול בעין הרע שלו (כמו בלעם הרשע)
דהיינו שיצא לשוק ונשא עיניו ויבט באדם ומיד כשהביט בו יצאה נשמתו ומת.
הכומר הלז הי' שונא ישראל גדול מאוד. וכיון בעיניו רק להיהודים. והרג הרבה ישראלים.
בהבטתו. והי' מיצר לישראל מאוד עד אין לשער כי בכל יום הרג הרבה ישראלים.
במעל שועתם השמימה. וכאשר הציעו ישראל ומסרו הדבר לפני השופטים והשרים יודעי
דת דתן ענו ואמרו שלא יוכלו לעשות מאומה רע להכומר בלתי רשות המלך. שצריכים
להודיע להמלך מזה כי הכומר הי' חשוב למלכות. מיד נתנו היהודים כתב בקשה להמלך
והמלך

והמלך כשמוע זאת שלח אחר הכומר בחרי אף כי הי מלך חסד. וישאל בקצף את פי הכומר מה זה אתה עושה מרידה במדינתו להרוג אנשים נקיים בלי שום עון ופסע ולשפוך דם חנם. ויען הכומר בערמה ונתן תשובה ואמתלא לדבריו ואמר כי הוא רוצה ומבקש להתחזק עם היהודים בדת ואמונתם. ולכן רוצה שיבחרו ישראל אחד מהם לעמוד נגדו ולהתחזק עמו בדת התורה. וגם מתנה בתנאי שאותו היהודי יהי גדול שלא יוכל הכומר להרע ולהזיקו בהבטתו. והוא יעמוד אתו בויכוח יען שהוא גדול בקדושתו שיכול להציל עצמו מעין הרע שלו ולכן עליו יוכלו ישראל לסמוך שיעמוד בהויכוח. ואם היהודי הלז ינצח את הכומר אז יהרגו אותו ואם חיו להיפך אזי יהי גזירת שמד רח"ל. ומשום זה הורג את יהודים בהבטתו. כדי שיוכרחו היהודים ליתן א' כנגדו לעמוד בויכוח אתו. כן התנצל הכומר לפני המלך. מיד צוה המלך כרוז ליהודים כי בעוד שלשת ירחים יתנו היהודים אחד בכתב אשר יסמכו עליו שיעשה ויכוח עם הכומר ואם לאו מה שירצה הכומר יעשה. — והי' אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד כי לא נמצא בהם א' שיוכל לעמוד נגדו ולהציל עצמו מעין הרע שלו.

ויהי כאשר נתאספו יחד ראשי הקהלות נשאר בהסכם בעצה לשלוח אחד מן החבורה לעבר הנהר סמבטיון לבני משה. ולזה צריך מיוחס גדול שיהי ראוי להשתדך עם בני משה. כי ידוע דהנהר סמבטיון אינו נח כל השבוע לבד מע"ש אחר חצות עד מוצש"ק. ומקובל בידם דהילוך הנהר הוא רחב שלשה פרסאות. וההולך שמה ע"ש אחר חצות מוכרח לבוא שמה ביום השבת והוא חילול שבת לילך חוץ לתחום. אמנם לדבר נחוץ כזה לפקח על עסקי רבים מותר לחלל שבת. ויסע שמה אף שיבוא שמה בשבת חוץ לתחום. אבל לחזור לכאן בע"ש אחר אינו רשאי כי לביתו הוא דבר הרשות ואינו רשאי לילך חוץ לתחום. (ואף דתנן בעירובין מ"ד כל היוצאים להציל חוזרים למקומם. הא אמרינן בגמ' שם דרק אלפיים אמה חוזרים ולא יותר ע"ש) ויוכרח לישאר שמה כל ימיו וכשירצה לישא אשה שם ולהשתדך עם בני משה יוצרך להיות מיוחס גדול. כי המה מיוחסין גדולים. ולכן נצרך לשלוח מיוחס גדול שיוכל להשתדך עמם שם.

ויהי בהם אחד מיוחס גדול ות"ח מיוחד בדורו ומקובל גדול ברזין דאורייתא ובסתרי תורה ושמו ר' מאיר בר' יצחק שליח צבור (בעל האקדמות הנ"ל) ונתנו בו היהודים עיניהם לשלוח אותו לשם. והי' לו אשה ובת יחידה. וגירש את אשתו. (מחמת שיוכרח לישאר שמה ולא יוכל לחזור ולדור עמה) ונסע ע"ש אחר חצות היום שהסמבטיון נח ובא שמה אל בני משה בשבת וכאשר בא אצלם מיד נתנו אותו במאסר עד שישבו הסנהדרין בדין לשופטו ולעונשו על שחילל שבת. מיד הראה להם את הכתבים שהי' עמו שדבר נחוץ הוא לפקח על סכנת נפשות ישראל המדוכאים להצילם מעלילת הכומר הרשע הזה. מיד התירוהו ממאסרו. והטילו ביניהם גורל מי מהם שילך שמה לויכח עם הכומר. ונפל הגורל על חייט אחד שישע שמה לעמוד אל הויכוח עם הכומר.

וההי"ט הלז גירש ג"כ את אשתו (מטעם הנ"ל דהוא ג"כ לא יוכל לחזור לביתו ע"י הנהר סמבטיון מפני חילול שבת) ונשאר בהסכם שהחייט ישא את בתו היחידה של ר"מ הנ"ל שהוא מיוחס גדול. ובמשך השבוע שרה על ר"מ הנ"ל רוע"ק ועשה וגמר את הפיוט של אקדמות מילין ומסר אותו להחייט חתנו שיפורו ויפרסמו בכל גלילות ישראל לאמרו בחג העצרת (ויתכן שהי' אז לפני חג שבועות. או שהי' עוסק אז בפיוטין של זה הסדר של העצרת) למען יזכר שמו במקומות ישראל שבמדינתנו.

ויהי כאשר בא החייט לכאן. ומיד הודיעו להמלך שנמצא אחד ביניהם שיוכל לעמוד עם הכומר לויכוח. ויצו המלך שיעשו בימה גדולה אתורי עיר המלוכה ושם הנלך

פתיחה לפיוט אכדמות

זהר גדול ורחב ולפניה בקעה גדולה להתאסף שמה כל העם. והמלך קבע את הויכוח על יום המיועד. שיתקבצו שמה כל העם:

ובבוא יום המוגבל ויבואו כל העם המלך וכל השרים וגדולי ישראל להיות אצל הויכוח. ויעלו שניהם הכומר והחייט על הבימה הגדולה המוכנת לפניהם. מיד התחיל הכומר לעשות מעשה כישוף בעינו הרע כפעם בפעם וישת אל החייט פניו להזיקו בהבטתו ע"י כישושו אכן להבל ולריק הי' יגיעתו כי לא הועיל מאומה ולא יכול להזיקו ולעשות לו שום רע. והחייט נשאר במעמדו בלי שום השתנות. וכשראה זאת הכומר אמר לפני המלך טרם אתחיל הויכוח אעשה דבר פלא לשמח לב המלך והי' לפניו שמה רחיים ורכב שטוחנים בהם חטים. וירץ הכומר מן הבימה ויקח את שתי האבנים האלה הרחיים והרכב ונשא אותם לעין כל על כתיפיו על הבימה ויזרוק אותם אל אויר השמים. ויעמדו שמה באויר ולא נתכו לארץ. אכן התגלגלו שמה באויר כל התגלגלותם בארץ בעת שטוחנים חטים בלי פוגת והי' פלא גדול:

ויאמר הכומר אל החייט בהיתול ושחוק. התוכל ג"כ לעשות דבר פלא טרם הויכוח הלא נראה ונדע. ויען החייט ויאמר להכומר אעשה ג"כ דבר פלא. אכן שמע נא וציית לדברי. הנה כאן על בקעה זו עומדים אילנות גבוהות ע"כ תבחר לך אחת משתי דרכים איזה שתרצה. דהיינו או באופן שאני אכוף אילן אחד גבוה עד לארץ ואח"כ אתה תאחזו אותו בכוחך בראשו הנמשך מטה שלא יעלה שוב למעלה. או באופן ההיפך אתה תכוף את ראשו עד למטה ואני אאחזו אותו אח"כ בראשו שלא ימשך למעלה:

ויבחר הכומר שהחייט יכפהו בתחילה למטה ואח"כ הוא יאחזנו שלא יעלה למעלה. מיד ירד החייט מן הבימה אל הבקעה ויחבק אילן אחד גבוה עד הגיע לראשו ויאחזו בידו את ראשו וימשיכהו ויכפהו למטה עד שהגיע לארץ אצל ידי הכומר ומיד הכומר אחז ויחזק בראשו והחייט משך את ידיו מן האילן:

אזי פתאום במהירות עצום וכח רב נמשך האילן עם הכומר למעלה ויזרוק את הכומר לאויר השמים והכומר נפל לבין שתי אבני הרחיים והרכב הנ"ל ויטחן לעפר עד שהי' לאבק פורה. (כן יאבדו וגו'). והחייט רמו אל העם לזעוק בקול. ויזעק כל העם בקול הידר. ושמע המלך וישאל מה קול הזעקה וירמזו לו וישא עיניו וירא את הפלא הגדול ויתמה מאוד מנבורת החייט ומנפלאותיו האלקיות אלקי ישראל הנורא ויפטרנו לשלום:

